

BUGU

Dil ve Eğitim Dergisi

BUGU
Journal of Language and Education
4/4, 494-504

TÜRKİYE

www.bugudergisi.com

E-ISSN: 2717-8137

Değerlendirme Makalesi

Makale Geliş Tarihi: 27.10.2023

Makale Kabul Tarihi: 06.12.2023

Kıymaz, M: S. ve Ahat, O. (2023). Dünden bugüne Türk toplumunda kültür çatışması: Dil ve eğitim adlı eser üzerine. *BUGU Dil ve Eğitim Dergisi*, 4(4), 494-504. <http://dx.doi.org/10.46321/bugu.137>

DÜNDEMEN BUGÜNE TÜRK TOPLUMUNDA KÜLTÜR ÇATIŞMASI: DİL VE EĞİTİM ADLI ESER ÜZERİNE

Doç. Dr. Mustafa Said KIYMAZ

Adıyaman Üniversitesi mustafasaid_65@hotmail.com ORCID

YL Öğrencisi Osman AHAT

Adıyaman Üniversitesi osman02ahat@hotmail.com ORCID

Öz

Bu çalışmada Prof. Dr. Sinan Bayraktaroğlu'nun *Dünden Bugüne Türk Toplumunda Kültür Çatışması: Dil ve Eğitim* adlı eseri incelenmiştir. İlgili eserde Türk dilinin ve Türk dili eğitim sisteminin tarihi seyir içerisindeki durumu okuyucuya sunulmuştur. Kitapta, "Türk Dili ve İslamiyet'in Kabulü, Osmanlı Dönemi, Cumhuriyet Dönemi, Dil Reformu, Dünden Bugüne Türkçe Eğitimi, Bugünkü Türkçe Eğitimi, Yabancı Dil Eğitimi, Çağdaş Dil Eğitimi" isimli bölümler yer almaktadır. Bu bölümlerde Türk dilinin İslamiyet'in kabulüyle başlayan Arap ve Fars etkisi detaylı bir şekilde anlatılmıştır ve sonrasında Fransızcanın, Almancanın ve son olarak da İngilizcenin Türk kültüründeki yeri ve önemi ele alınmıştır. Eserde; eğitim-öğretim farkı, öğrenci merkezli ve öğretici merkezli eğitim modeli farkı konuları dile getirilmiştir. Ayrıca Türk eğitim sisteminde devam eden Türk dili sorunları, yabancı dil sorunları örnekler üzerinden incelenmiştir. Yabancı dil eğitimi ile yabancı dille eğitimin birbirinden farklı olduğu gerçeğine değinilmiş ve eserde güncel sorunlar göz önünde bulundurulmuş kitap yazarı tarafından bazı öneriler okuyucuya sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Dünden bugüne Türk toplumunda kültür çatışması, dil ve eğitim, Sinan Bayraktaroğlu.

ON THE WORK CALLED *CULTURE CONFLICT IN TURKISH SOCIETY FROM PAST TO PRESENT: LANGUAGE AND EDUCATION*

Abstract

In this study, Prof. Dr. Sinan Bayraktaroğlu's work titled *Culture Conflict in Turkish Society from Past to Present: Language and Education* was examined. In the relevant work, the historical situation of the Turkish language and the Turkish language education system is presented to the reader. The book includes sections named "Turkish Language and the Acceptance of Islam, Ottoman Period, Republican Period, Language Reform, Turkish Education from Past to Present, Today's Turkish Education, Foreign Language Education, Contemporary Language Education". In these chapters, the Arab and Persian influence of

BUGU Dil ve Eğitim Dergisi, 4(4), 2023, 494-504, TÜRKİYE

the Turkish language, which started with the acceptance of Islam, is explained in detail, and then the place and importance of French, German, and finally English in Turkish culture is discussed. In the work; The differences between education and training, and the difference between learner-centered and instructor-centered education models were mentioned. In addition, the ongoing Turkish language problems and foreign language problems in the Turkish education system were examined through examples. The fact that foreign language education and education with a foreign language are different from each other is mentioned and some suggestions are presented to the reader by the book author, taking into account the current problems in the work.

Keywords: Culture conflict, language and education in Turkish society from past to present, Sinan Bayraktaroğlu.

Ø. Giriş

Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesinde ana dal olarak İngiliz Dili ve Edebiyatı, yan dal olarak ise Latince ve Yakınçağ Osmanlı Tarihi alanlarında lisans öğrenimini tamamlayan Prof. Dr. Sinan Bayraktaroğlu, İngiltere’de Leeds Üniversitesinde Dilbilim ve İngiliz Dili Öğretimi üzerine yüksek lisans yapmıştır. Londra Üniversitesi Eğitim Enstitüsünde Eğitim Bilimleri Yeterlilik Diploması alan ve aynı kurumda Uygulamalı Dilbilim ve Yabancı Dil Eğitimi alanında doktora yapan Bayraktaroğlu, Cambridge Üniversitesinde öğretim üyeliği görevinde bulunmuştur. Cambridge Yabancı Diller Merkezinin kurucusu olarak 22 yıl boyunca direktörlüğünü yürütüp 1997 yılında Cambridge’de Uluslararası Türk Lisesini kurmuştur. 2007 yılından bu yana Türkiye’de birçok vakıf ve devlet üniversitesinde görevlerde bulunmuştur. İngilizce ve Türkçe eğitiminde yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri üzerinde araştırmalar yapan Bayraktaroğlu’nun, uluslararası yayınevleri tarafından yayımlanmış kitapları ve makaleleri bulunmaktadır. “Yabancı Dil Eğitimi Gerçeği: Yabancı Dilde Eğitim Yanılgısı (2011); Türkiye’de Yabancı Dil Eğitimi: Beklentiler, Gerçekler, Öneriler (2015); Cumhuriyetin 100. Yılına Doğru Yükseköğretimde Dil Çıkmazı: Türkçe ve İngilizce Eğitimde Sorunlar ve Çözüm Önerileri (2017); Yabancı Dil Öğrenmeyi Öğretme ve Öğrenmeyi Öğrenme (2022); Yabancı Dil Öğretmeni Yetiştirmek: Bilgi, Beceri ve Yeterliliklerin Kazanımı (2022)” isimli kitapları yayımlanan Bayraktaroğlu’nun en son kitabı, “Dünden Bugüne Türk Toplumunda Kültür Çatışması: Dil ve Eğitim” (2023) isimli Akılçelen Kitaplar tarafından yayımlanmıştır (Bayraktaroğlu, 2023: V). Bu çalışmada Prof. Dr. Sinan Bayraktaroğlu’nun *Dünden Bugüne Türk Toplumunda Kültür Çatışması: Dil ve Eğitim* adlı eseri incelenmektedir.

1. Eserin Genel Görünümü

Eserin genel görünümüne bakıldığında toplamda 409 sayfadan oluştuğu görülmektedir. Eser, çalışmaya destek olanlar için teşekkür faslı ile başlayıp ardından Prof. Dr. Sinan Bayraktaroğlu’nun öz geçmişine değinmektedir. Eser; giriş, sekiz bölüm, son söz, ek, kaynakça ve dizin bölümlerinden oluşmaktadır. Eserin içinde konuya açıklık getirmesi amacıyla bazı tablo ve şemalar kullanılmıştır. Kitabın ön kapağındaki görsel de dâhil olmak üzere eserde toplam 8 görsel kullanılmıştır. Ön kapaktaki görsel, kitabın tamamını kapsayıcı bir anlam özelliğine sahiptir.

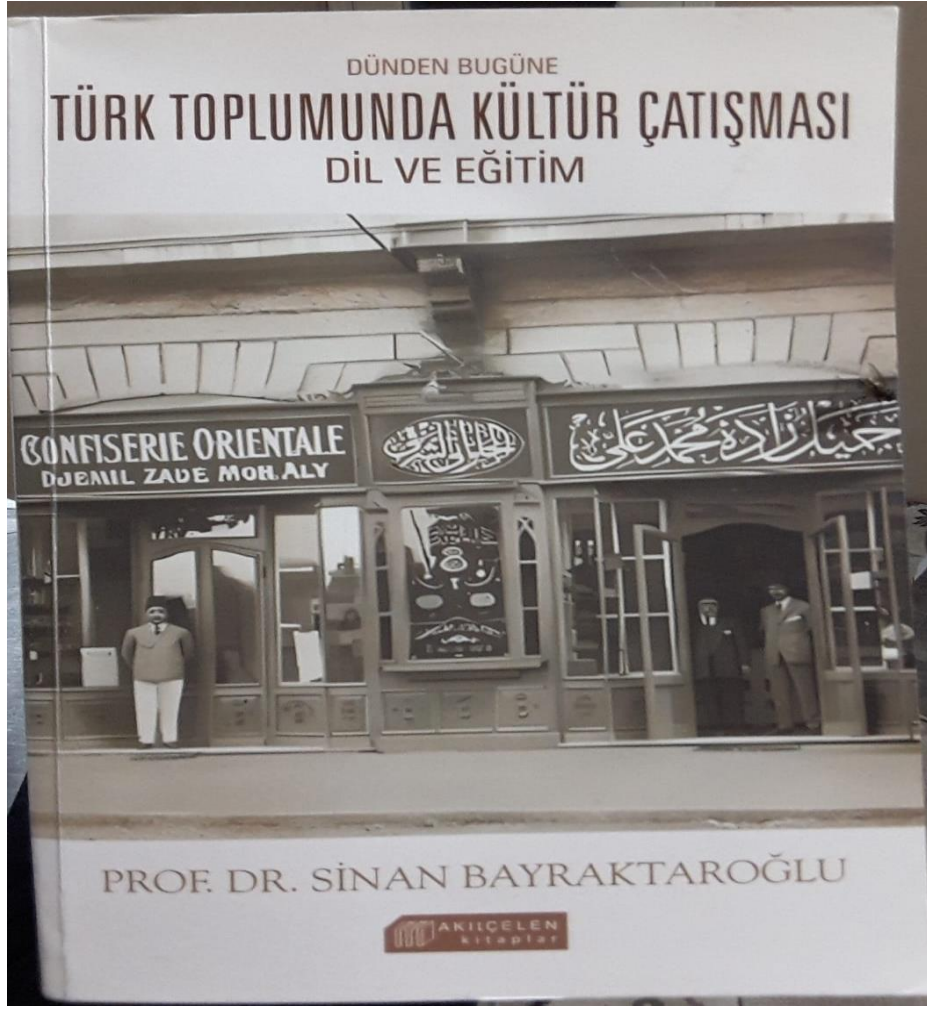

Foto 1: "Dünden Bugüne Türk Toplumunda Kültür Çatışması: Dil ve Eğitim" Adlı Eserin Ön Kapak Görüntüsü

Kitabın ön kapağındaki görsele bakıldığında iki ayrı dükkân tabelası görünmektedir. Sağ taraftaki dükkân tabelasında Arap harfleriyle "Cemilzade Muhammed Ali" yazılmaktadır. Sol taraftaki dükkân tabelasında ise Latin harfleriyle ve Fransızca olarak "Geleneksel Şekerleme Cemilzade Muhammed Ali" yazılmaktadır. Yan yana bulunan iki dükkân tabelası arasındaki harf ve dil farklılığının; Türk toplumunda özelde dil çatışmasını, genelde ise kültür çatışmasını yansıttığı görülmektedir. Bu bağlamda kitap kapağındaki görselin, kitabın içeriğini çok iyi bir şekilde yansıttığı söylenebilir. Eserde dipnotların çokça kullanıldığı ve dipnotlardaki açıklamaların ilgili konuya açıklık getirmesi amacıyla detaylı bir anlatıma sahip olduğu görülmektedir. Kitaptaher bölümde özellikle vurgulanması gereken kelimeler / kelime grupları ve cümleler koyu bir yazı ile yazı yazılarak eserdeki mühim noktaların ön plana çıkması sağlanmıştır.

2. Dünden Bugüne Türk Toplumunda Kültür Çatışması: Dil ve Eğitim Adlı Eser Üzerine

Eserin "Giriş" kısmı, hacimsel olarak az olmasına rağmen sonraki tüm bölümlere birer ön hazırlık mahiyetinde olduğu için yoğun bir bilgiyi barındırmaktadır. Giriş kısmı, yedi alt başlıktan oluşmaktadır. *Amaç* başlığı altında yazar kitabı kaleme alma amacının ülkemizde bugünkü Türkçe ve yabancı dil eğitimini çağdaş eğitim düşüncesi çerçevesinde ve tarihsel

etkenler ekseninde değerlendirmek, sorunları dile getirmek ve çözüm önerilerinde bulunmak olduğunu ifade etmektedir (s. 1-4). *Dil-Kültür İlişkisi* başlığı altında yazar, bu alanda ün salmış alan uzmanlarından alıntı yaparak öncelikle “kültür” kavramını tanımlamakta ve sonrasında “dil” kavramının tanımını yapmaktadır. Ardından dil ile kültürün toplumun birbirinden ayrılmayan iki parçası olduğunu ifade etmektedir (s. 5-8). *Türk Toplumunda Dil-Kültür Çatışmaları* başlığı altında kültür çatışmasının ne olduğuna değinilmekte ve Kaşgarlı Mahmut tarafından yazılan *Dîvânu Lugâti't-Türk* isimli eserin, kültür çatışmasının en somut örneği olduğu ifade edilmektedir (s. 8-14). *Cumhuriyet ve Dil Reformu* başlığı altında Dil Reformu, Yeni Lisan Hareketi ve Yazı Devrimi konuları kısaca anlatılmaktadır (s. 14-15). *İngilizce Öğretimi ve İngilizceyle Eğitim Çatışması* başlığı altında yabancı dille eğitimin, yabancı dil öğretimi olmadığı vurgulanmaktadır (s. 15-18). *Türkçe Eğitiminin Yetersizliği* başlığı altındaki dipnot kısmında Haziran 2008’de TBMM’de “Türkçedeki Bozulma ve Yabancılaşmanın Araştırılması, Türkçenin Korunması ve Geliştirilmesi İçin Gereken Önlemlerin Belirlenmesi” amacıyla kurulan Meclis Araştırma Komisyonuna temas edilmesi dikkat çekmektedir (s. 18-22). *Dil Çıkmazı* başlığı altında İngilizceyle eğitimin bir amaç değil, araç olması gerektiği ve İngilizceyle eğitimin bir İngilizce öğretim yöntemi olmadığı konusu okuyucuların dikkatine sunulmaktadır (s. 22-27).

Eserin birinci bölümü “Türk Dili ve İslamiyet’in Kabulü” başlığını taşımakta olup Türkçenin, Arapça ve Farsça ile başlayan dil çatışmasının başlangıcı ele alınmaktadır. Kitabın bu bölümü üç alt başlıktan oluşmaktadır. *Türk Dilinin Arapça ve Farsçanın Etkisine Girmesi* başlığı altında öncelikle Türk sözcüğünün ilk defa geçtiği Göktürk Yazıtları’na kısaca değinilmektedir. Sonrasında ise Türklerin X. yüzyılda İslamiyet’i kabul etmeleriyle Arapça ve Farsça etkisine girdikleri anlatılmaktadır (s. 29-31). *Bilim ve Din Dili Arapça* başlığını taşıyan kısımda; İslamiyet’in temel kaynağı olan Kur’an’ın, Arapça yazılmış olması sebebiyle Tanrı’nın sözü mahiyetinde olduğu için Türk toplumunda Arapçanın din ve ilim dili olarak ön plana çıkmasına sebep olduğu belirtilmektedir (s. 31-33). *Selçuklu Dönemi* başlığı altında ise Selçuklu Türklerinin; Müslüman İranlıların yönetimi altına girdiklerinde Arapçayı din ve ilim dili olarak, Farsçayı edebiyat dili olarak kabul ettikleri anlatılmaktadır. Ayrıca Kutadgu Bilig, *Dîvânu Lugâti't-Türk*, Codeks Cumanicus adlı eserler konuyla ilgili olarak vurgulanmaktadır (s. 33-35).

Eserin ikinci bölümü “Osmanlı Dönemi” adını taşımaktadır. Bu bölüm kendi içinde dokuz alt başlıktan oluşmakta ve dört görsel içermektedir. *Türkçenin Arapça ve Farsçaya Karşı Direnişi (1299-1453)* başlığı altında; Selçuklu devletinin yıkılması ve Osmanlı devletinin beylikten imparatorluk haline gelmesi anlatılmaktadır. Ayrıca Osmanlı’nın imparatorluk hâline geliş aşamasında asker ocağında Türkçenin kullanılıyor oluşu belirtilmekte ve Yunus Emre, Süleyman Çelebi, Mustafa Şeyhoğlu, Karacaoğlan gibi yazarların şiirlerinden örnekler verilmektedir. Yine bu başlık altında Osmanlıcanın; Arapça, Farsça ve Türkçe karışımı olan melez bir dil özelliği gösterdiği vurgulanmaktadır. Osmanlıca ile ilgili iki ayrı kullanımı (aydın kullanımı, halk kullanımı), Hacivat (aydın kullanımı) ve Karagöz (halk kullanımı) örneği üzerinde somutlaştırılarak verilmektedir (s. 38-44). *Türkçe Üzerinde Arapça ve Farsçanın Etkisinin Artması (1453-1517)* başlığı altında Fatih Sultan Mehmet’in; Şeyhülislamlık makamını güçlendirmesi ve İstanbul’u fethetmesiyle Arapça ve Farsçanın Türkçe üzerindeki etkisini artırması durumu anlatılmaktadır (s. 44-46). *Türkçede Arapça ve Farsça Etkisinin Üstünlüğü (1517-1718)* başlığı altında öncelikle Yavuz Sultan Selim dönemindeki Türkçenin konumu ele alınmıştır, ardından Kanuni Sultan Süleyman dönemindeki Türkçenin konumu ele alınmıştır (s. 46-48). *Osmanlı Devleti’nin Eğitim Kuruluşları* başlığı altında öncelikle “Medreselerin Türk diline faydalarının dokunduğu söylenebilir mi?” sorusu tartışılmaktadır.

Sonrasında ise Sıbyan Mekteplerinin Türkçeye hiç yer vermeme durumu belirtilmiş olup Enderun Okulunda ise bütün derslerin Türkçe verilmiş olduğu bilgisinden hareketle okullar arasında karşılaştırma yapılmaktadır (s. 48-51). *Türkçenin Önem Kazanmaya Başlaması (1718-1839)* başlığı altında Batı'daki Rönesans ve Reform hareketleri kısaca ele alınmakta ve Paris'e geçici elçi olarak gönderilen Yirmisekiz Çelebi ile oğlu Mehmed Said Efendi'nin matbaayı Osmanlılara getirip kültürel alanı etkilediği durum anlatılmaktadır. Mühendishane-i Bahrî-i Hümayun ve Mühendishane-i Berrî-i Hümayun okulları, Osmanlının Batılılaşma uğraşı, tıp eğitimi veren okulların durumu ve II. Mahmut'un tıp okulunda Fransızca eğitim istemesinin sebebi olarak ileride kendi dilimizde tıp eğitimi vermek olduğu düşüncesi, tüm bu durumların eğitimde ikililik yarattığı gerçeği ve son olarak da Bâb-ı Âli Tercüme Odasının açılma amacı ele alınmaktadır (s. 51-66). *Türkçenin Bağımsızlığı İçin Çalışmalar (1839-1918)* başlığı altında Tanzimat dönemine ve bu dönemdeki dilde sadeleşme çabaları ile eğitim reformuna, Tasfiyecilik akımının en sade Osmanlıca akımına karşı çıkarak dilde "Türkçülük" görüşünü benimsemesine, Osmanlı ile Batı'nın kültür çatışmasına açıklık getirilmektedir. Bu başlığın sonunda "sonuç" kısmına yer verilmesi dikkat çeken bir durumdur (s. 66-78). *Birinci Meşrutiyet (1876-1908)* başlığı altında bu dönemde hazırlanan Kanunu Esasi'de devletin resmî dilinin Türkçe olmasının, Türkçenin gelişimine etkisi incelenmektedir. Sadeleşme tartışmaları kapsamında Tutucular ile Türkçeciler arasındaki düşünce ayrımı ele alınmaktadır. Bu başlık altında ayrıca, alfabe tartışmaları ve Türkçenin bilim dili olması için yapılan girişimler belirtilmektedir (s. 79-92). *İkinci Meşrutiyet (1908-1920)* başlığı altında; önceki başlıklardan farklı olarak dil-kültür çatışması, siyaset adamları ile dinciler (Şeyhülislam) arasındaki tartışmalar şeklinde ele alınmıştır. Ayrıca bu başlık altında Yeni Lisan Akımı, Türkçede terim sorunu, alfabe sorunu konuları ele alınmakta ve bir sonuç kısmı ile bitmektedir (s. 92-108). *Batılıların Türk Diline İlgisi* başlığı altında yabancı yazarların Türkçe ile ilgili yazdıkları eserlere isim olarak değinilmektedir (s. 108-113).

Eserin üçüncü bölümü "Cumhuriyet Dönemi" ismini taşımaktadır. Bu bölümde üç alt başlık bulunmaktadır. *Atatürk'ün Görüş ve Düşünceleri: Çağdaşlaşma* başlığı altında; Arap, Fars ya da Avrupa kültürünü taklit etmenin Atatürk'ün çağdaşlaşma düşüncesine uygun olmadığı dile getirilmektedir (s. 115-119). *Atatürk'ün Kültür Kişiliği* başlığında, Atatürk'ün kültür kişiliğinin oluşmasında Fransızca bilgisinin etkisi olduğuna değinilmektedir (s. 119-122). *Cumhuriyet'in Dil, Tarih ve Eğitim Kazanımları* başlığı altında; din ağırlıklı Arapça eğitim veren mahalle mekteplerinin, Tanzimat sonrası açılan okulların ve Fransa, İngiltere, Amerika, Rusya, İtalya gibi ülkelerin açtığı misyoner okullarının ülkemizdeki eğitim anlayışına etkisi irdelenmektedir. Bu dönemde kabul edilen Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile eğitimde birliğin sağlandığı, mektep-medrese ikiliğinin son bulduğu konusu üzerinde durulmakta ve yabancılara ait okulların bu kanun kapsamında işleyişe başladıkları ifade edilmektedir. 1928 yılında Yazı Devrimi'nin yapılmasıyla alfabe sorunu çözüme kavuşmuştur. Atatürk, Latin harflerinin kabul edilmesiyle ilgili olarak "Büyük Türk milleti cehaletten az emekle, kısa yoldan ancak kendi güzel ve asil diline kolay uyan böyle bir vasıta ile ayrılabilir (s. 137)" diyerek Latin alfabesinin önemini belirtmektedir. Latin harflerinin halk kitesince benimsenmesi için 11 Kasım 1928 tarihinde Millet Mektepleri açılmaktadır. Millet Mekteplerinin çalışmalarının tavsamasıyla edebiyattan tarihe, tiyatrodan spora kadar birçok kültürel alanda eğitim veren Halkevleri açılmaktadır. Sonrasında değişen siyasi düşüncenin etkisiyle Halkevlerinin kapatılıp Köy Enstitülerinin açılması serüveninden bahsedilmektedir. Tüm bu gelişmelerin ardından Darülfünun kapatılınca bunun yerine İstanbul ve Ankara Üniversitelerinin doğuşu, bu üniversitelerde eğitimin kalitesini arttırmak için dışarıdan uzman kişilerin getirilmesi, Türk

Tarih Kurumunun kuruluşu, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinin işleyişi ve önemi, Tercüme Bürosunun kurulması konuları ele alınmaktadır (s. 122-168).

Eserin dördüncü bölümü “Dil Reformu” başlığını taşımaktadır. Bu bölümde dokuz alt başlık bulunmaktadır. *Dil-Kültür Çatışması: Türk Dilinin Batı Dilleriyle Etkileşimi* başlığında; Avrupa ile etkileşim sonucunda İtalyanca, Fransızca, Almanca ve İngilizceden etkilenme durumu izah edilmektedir. Bu başlık altında “fast-food, bye-bye, check-up...” gibi yabancı kökenli kelimelere ve Kemal Paşazâde Said’e ait olan “Arapça isteyen Urban’a gitsin, / Acemce isteyen İran’a gitsin, / Frengiler Frengistan’a gitsin, / Ki biz Türk’üz bize Türkî gerekir” dizelerine yer verilmesi, ilgili konunun somutlaşması bakımından önem arz etmektedir (s. 169-174). *Dil Reformu’nu Hazırlayan Etkenler* başlığı altında, Cumhuriyet’i ve Atatürk devrimlerini bir bütün olarak düşünmek ve Dil Reformu’nun bu devrimler içindeki yerini de bu temel felsefe içinde değerlendirmek amaçlanmaktadır (s. 174-179). *Türk Dil Kurumunun Kuruluşu* başlığında; Türk Dili Tetkik Cemiyetinin kurulmasından, Güneş-Dil Teorisi’nin ortaya atılmasındaki amaçtan bahsedilmektedir. Bu kısımda Zeynep Korkmaz’ın Güneş-Dil Teorisi hakkındaki “Güneş-Dil Teorisi’nin bilimsel bir değeri yoktur (s. 184).” düşüncesi dikkat çekmektedir ve bu bölümün eleştirel bir yapıda ele alındığını göstermektedir (s. 179-187). *Osmanlı Bilim-Teknik Terimlerinin Türkçeleştirilmesi* başlığında, Atatürk’ün Geometri kitabında Türkçeleştirdiği birçok geometri teriminin önemi örnekler üzerinden anlatılmaktadır (s. 187-189). *Günlük Hayatta Kullanılan Arapça ve Farsça Kelimelerin Türkçeleştirilmesi* başlığı altında; Atatürk’ün Türk dilini özleştirme konusundaki tavrına; Falih Rıfkı Atay, Ağâh Sırrı Levend, Doğan Aksan, Tahsin Banguoğlu, Tahir Nejat Gencan, Kemal Demiray, Hasan Ali Yücel ve Nazım Hikmet gibi yazarların bu konudaki düşünce ve eylemlerine yer verilmektedir (s. 190-196). *Dil ve Politika: Çok Partili Sisteme Geçiş* başlığı altında; Demokrat Partinin iktidara gelmesiyle Türk Dil Kurumunda yaşanan değişiklikler, Öz Türkçeciler ile Osmanlıcacılar arasındaki tartışmalar ve radikal tasfiyecilik, ılımlı tasfiyecilik, ılımlı muhafazakârlık, radikal muhafazakârlık kavramları arasındaki farklar incelenmektedir (s. 197-203). *Dil Reformu’nun Kazanımları* başlığında ise Dil Reformu’nun; aydın dili ile halk dili, yazı dili ile konuşma dili arasındaki farkı olumlu yönde etkilediği düşüncesi dile getirilmektedir (s. 203-206). *Dil Reformu Sonrası* başlığında Prof. Dr. Sinan Bayraktaroğlu, Dil Reformu’nun başarılı olup olmadığı konusunda kendi şahsi düşüncesini dile getirmekte ve bu konuda Doğan Aksan ile farklı bir düşüncede olduğunu ifade etmektedir. Türk dilinde genel olarak eğitim bilincinin özel olarak da yabancı dil eğitimi bilincinin eksikliğine değinmektedir ve İngilizcenin boyunduruğu altına girdiğimizi, günlük hayatta kullandığımız yabancı kelimelerden örnekler vererek somutlaştırmaktadır. Dil Reformu sonrasında dildeki değişimleri örnekler üzerinden anlatmaktadır (s. 206-234). Bu bölümdeki son başlık olan *Sonuç ve Öneriler* başlığında bölüm özetlenmekte, çağdaş ve bilimsel temeller çerçevesinde dil öğretiminin yapılmasının gerekliliği vurgulanmaktadır (s. 235-238).

Kitabın buraya kadar olan bölümlerinde, tarihi seyir içerisinde dil ve eğitim çatışmaları kronolojik bir şekilde ele alınmıştır. Bundan sonraki bölümlerde (5, 6, 7 ve 8. bölümlerde), Prof. Dr. Sinan Bayraktaroğlu, daha önceki çalışmalarında ele aldığı konuları gözden geçirmiş ve kitabın amacına uygun olarak sıralamıştır.

Eserin beşinci bölümü “Dünden Bugüne Türkçe Eğitimi” ismini taşımaktadır. Bu bölüm, dört alt başlıktan oluşmaktadır. *Giriş* başlığı altında, bu bölümün yazılma amacına değinilmekte ve çoktan seçmeli soruların Türkçenin öğretimini olumsuz yönde etkilediği ifade edilmektedir (s. 239-242). *Türkçe Öğretim ve Öğrenim Yöntemlerinin Tarihsel Gelişimi* başlığında;

kronolojik olarak Dîvânu Lugât-it-Türk, Muhakemetü'l-Lugateyn, Müyessiretü'l-Ulûm, Kavaid-i Osmaniye gibi eserler ele alınmaktadır (s. 243-246). *Cumhuriyet Döneminde Eğitim Düşüncesive Türkçe Öğretimi ve Öğrenimi* başlığında “öğrenici odaklı” eğitim sistemi ile “öğretici odaklı” eğitim sistemi arasındaki fark vurgulanmaktadır. Burada öğrenici odaklı sistemin çağdaş, öğretici odaklı sistemin geleneksel gösterilmesi dikkat çekmektedir (s. 246-249). *Eğitim-Öğretim Yanılgısı: Öğretim-Öğrenim Gerçeği* başlığında, eğitimin hem öğretimi hem de öğrenimi kapsadığı (Eğitim= Öğretim+Öğrenim) ve bu sebeple de “eğitim-öğretim” yerine ya “öğretim-öğrenim” ya da sadece “eğitim” demenin doğru olacağı belirtilmektedir (s. 249-252).

Eserin altıncı bölümü “Bugünkü Türkçe Eğitimi” adını taşımaktadır. Bu başlık altında yedi alt başlık bulunmaktadır. *Somut Sorunlar ve PISA Değerlendirmesi* başlığında, girilen sınavlardaki Türkçe ortalamasının düşüklüğü ve uluslararası PISA sıralamasında Türkiye’nin gerilerde olması örnekleri verilerek Türkçe eğitimindeki somut sorunlar ifade edilmektedir (s. 253-255). *Bugünkü Türkçe Eğitimi ile İlgili Görüşler* başlığı altında; Nabi Avcı, Doğan Aksan, Talat S. Halman, Abdurrahman Güzel, Yusuf Çotuksöken gibi uzmanların görüşlerine yer verilmektedir (s. 255-258). *Türkçe Öğretim ve Öğreniminin Niteliği* başlığında, Türkçe eğitiminde nasıl bir öğretim-öğrenim özelliği olduğu ve özellikle hangi tür pedagojik yöntemlerin uygulanması gerektiği belirtilmektedir. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Çerçevesi’nde “Common European Framework of Reference for Languages (CEFR)’in A1, A2, B1, B2, C1, C2 düzeyleri hakkında bilgi verilmektedir(s. 258-268). *Dil Düzeyleri ve Ölçme Değerlendirme Sisteminin Eksikliği* başlığı altında, Türkiye’de Türkçe eğitimi için dil düzeylerinin belirlenmemiş olmasından vedil düzeylerine bağlı sınav ölçeklerinin olmamasından yakınılmaktadır (s. 268-270). *Türkçe Öğretmeni Yetiştirme Sorunları* başlığında; Türkçe öğretmeni yetiştirirken öğretmen merkezli bir anlayışla eğitimin verilmesi, Türkçe öğretmenliği lisans programında dil öğrenim kuramı ve dil kullanım kuramı derslerinin olmaması sorunları dile getirilmektedir (s. 270-275). *Teknik ve Akademik Terimlerin Türkçe Karşılıkları* başlığı altında Doğan Aksan’ın bu konu hakkındaki düşüncelerine yer verilmektedir (s. 275-276). Bölüm sonundaki *Sonuç* başlığı altında ise bölümü özetleyen bilgiler yer almaktadır(s. 276-277).

Eserin yedinci bölümü “Yabancı Dil Eğitimi” ismini taşımaktadır. Bu bölüm hem konu bakımından hem de hacim bakımından kitabın en geniş bölümünü oluşturmaktadır. Bölümde on iki alt başlık bulunmaktadır. *Dünden Bugüne Yabancı Dil Eğitimi* başlığında; İslamiyet’in kabulü ile Arapça ve Farsçaya duyulan ilginin zamanla yerini Fransızca, Almanca ve son olarak da İngilizceye bıraktığından bahsedilmektedir. “İngilizce Eğitimi” ile “İngilizceyle Eğitim”in birbirinden farklı iki alan olduğu belirtilmektedir (s. 279-284). *Dünyada İngilizcenin Konumu* başlığı altında İngilizcenin ekonomik ve teknolojik sebeplerle dünya ülkelerinin ortak dili konumuna geldiği belirtilmektedir. Ortak bir dil olan İngilizcenin kimin dili olduğuyula ilgili olarak Widdowson’un “İngilizceyi ana dili olarak konuşanlar için bu durum gurur ve haz kaynağıdır ancak altı çizilmesi gereken husus bu dilin yalnızca onların kendi dili olmadığı ölçüde uluslararası bir dil haline gelmesidir. İngilizce tapusu elde tutulup başkalarına kiraya verilecek bir mülk değildir, başka insanlar da fiilen bu dilin sahibidir (s. 288).” açıklaması dikkat çekmektedir. Yine bu başlık altında İngilizcenin küreselleşme sürecinin nereye kadar uzanabildiği; değeri trilyon dolarla ölçülen İngilizce sektörünün gelişimi; dünyada İngilizceyle eğitimin yaygınlaşmasında etkili olan Erasmus, Socrates, Leonardo, Comenius, Marie Curie gibi isimlerle anılan değişim programları ele alınmaktadır (s. 285-296). *Uluslararası Kimlik Kazanmanın Eğitim Anahtarı* başlığı altında; uluslararası bir kimlik kazanmanın yolunun

CEFR'in belirlemiş olduğu sisteme göre Türkçe eğitimini, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimini ve İngilizce eğitimi ile İngilizceyle eğitimi düzenlemekten geçtiği açıklanmaktadır (s. 296-299). *Türkiye'nin Ulusal İngilizce İhtiyacı* başlığı altında öncelikle yabancı dil eğitimi için yapılması gerekenler anlatılmakta ve ardından Türkiye'de İngilizceye duyulan ihtiyacın ekonomik, sosyal, siyasal ve eğitsel sebeplerden kaynaklandığı ifade edilmektedir (s. 299-302). *Amaç ve Hedefler: Yabancı Dil Olarak İngilizce Eğitim Dalları* başlığı altında; genel amaçlı İngilizcenin, spesifik amaçlı İngilizcenin, akademik amaçlı İngilizcenin, mesleki İngilizcenin ne olduğu açıklanmakta ve "gramer" tabanlı öğretim yerine "iletişime" dayalı öğretim savunulmaktadır (s. 303-307). *Türkiye'nin İngilizce Açığı* başlığında ise Avrupa İngilizce Yeterlilik Endeksi sıralamasına göre Türkiye'nin İngilizce eksikliği somut belgelerle ortaya konulmaktadır (s. 307-309). *İngilizce Eğitimi Gerçeği* başlığı altında; İngilizceyle eğitim ve İngilizce öğretimi arasındaki farka, Dil ve İçerik Bütünleştirilmiş Eğitim Yöntemi (DİBE)'ne İngilizceyle alan derslerini veren öğretim üyelerinin sorumluluklarına, İngilizceyle alan derslerini öğretmedeki dil yeterliğine, İngilizceyle eğitim için İngilizce bilme ölçüsünün hangi düzeyde olması gerektiğine, İngilizceyle eğitimin hangi esaslara göre uygulanması gerektiğine detaylı bir şekilde değinilmektedir (s. 309-320). *Türkiye'de Bugünkü Durum Nedir?* başlığı altında, yabancı dil olarak İngilizce öğretimi verilmeden İngilizceyle öğretimin yapılmasından ve İngilizceyle öğretimin, İngilizce eğitimi olarak görülmesinden kaynaklanan sorunlar dile getirilmektedir. Türkçenin bilim dili olup olamayacağı tartışılmakta olup değeri trilyonlarca dolar ile ölçülen İngilizce sektörünün Türkiye'deki yansımaları izah edilmekte ve İngilizcenin yabancı dil olarak öğretiminin koşulları ve yönetimi (akademik yönetim, idari yönetim) belirtilmektedir. Buna bağlı olarak Türkiye'de yabancı dil eğitimi ve yabancı dille eğitim konusunda bir devlet politikasının bulunmamasının ve kalite güvencesi ile denetimin eksik olmasının olumsuz sonuçları sıralanmaktadır. Üniversitelerin daha çok öğrenci çekebilmek için Türkçeyi ikinci plana iterek İngilizceyle eğitim vermeleri yazar tarafından eleştirilmektedir. Türkiye'de yabancı dili ölçmek için girilen KPDS / ÜDS / YDS / e-YDS gibi sınavların uluslararası ölçekteki CEFR ile uyumluluğu kanıtlanmadığı halde eşdeğer olduğu yanılgısı ve yabancı dil eğitimi için Yükseköğretim Kurulunun belirlemiş olduğu hedeflerin gerçekçi olmadığı dile getirilmektedir. Gerçekçi olmayan hedefler sebebiyle hem Türkçe eğitiminde hem de yabancı dil eğitiminde talihsiz sonuçların orta çıktığı ifade edilmektedir (s. 320-345). *İngilizce Öğretmeni Yetiştirme* başlığı altında ise Türkiye'de İngilizce öğretmeni yetiştirmede karşılaşılan dil yeterliği sorunu, Türkçe-İngilizce karşılaştırmalı dil bilinci, eğitim müfredatında teori-pratik dengesi, öğretmen yetiştiricisi olmayan akademik öğretim kadrosu, "öğrenici merkezli" öğretim yöntemi uygulaması ve CEFR uyumlu eğitim müfredatı konuları açıklanmaktadır (s. 345-355). *Batı Dilleri ve Edebiyatı Bölümleri* başlığı altında İngiliz / Fransız / Alman / İspanyol / İtalyan / Rus Dili ve Edebiyatı bölümlerinin müfredatında öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği bilgi ve beceriler olmadığı halde, bu bölümlerden mezun olanların öğretmen olarak görev yapmaları eleştirilmektedir (s. 356-358). *İngilizce Eğitiminde Neden Başarılı Olamıyoruz?* başlığı altında Türkiye'de hem İngilizce öğretiminde hem de İngilizceyle eğitimde başarısız olunmasının sebepleri detaylı bir şekilde açıklanmaktadır (s. 358-363). Bu bölümde son olarak *Sonuç ve Öneriler* başlığı bulunmaktadır. Bu başlık altında bölümün genel değerlendirmesi yapılmakta ve yapılan değerlendirmeden sonra MEB, YÖK, ÖSYM, TÜBİTAK ve Devlet Planlama Teşkilatına yabancı dil eğitimi için öneriler sunulmaktadır (s. 363-364).

Eserin son bölümü olan sekizinci bölüm "Çağdaş Dil Eğitimi" ismini taşımaktadır. Bu bölümde günümüzün çağdaş dünyasında Eğitimsel Dilbilim (Uygulamalı Dilbilim)'in

kapsamına giren disiplinler açıklanmaktadır. Çağdaş dil eğitimi için gerekli olan Eğitimsel Dilbilim alanının YÖK tarafından yok sayılması ve böyle bir bilim dalının Türkiye’deki hiçbir üniversitede bölüm olarak bulunmaması Prof. Dr. Sinan Bayraktaroğlu tarafından eleştirilmektedir. Sonrasında ise hem ana dili hem de yabancı dil eğitimi planlanmasının süreçlerini gösteren modeller sunulmaktadır (s. 365-370).

Kitapta “Son Söz” başlığı altında kitabın yazarı, kitap içeriğini özetler mahiyette bilgilendirmede bulunmakta ve değerlendirmeler yapmaktadır (s. 371-373). Kitaptaki “Ekler” kısmında Sultan II. Mahmud’un Mekteb-i Tıbbiye-i Adliye-i Şahanenin açılış töreninde yaptığı konuşmanın aslına ve sadeleştirilip günümüz diline uyarlanmış haline yer verilmektedir. Kitapta, alfabetik sıraya göre verilmiş “Kaynakça” ve “Dizin” kısımları yer almaktadır (s. 375-409).

3. Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak tanıtmaya çalıştığımız kitap; Türk tarihi, dili ve edebiyatı alanında, İngiliz dili ve edebiyatı sahasında saygınlık kazanmış bir bilim insanının kaleminin ürünüdür. Söz konusu olan bu eser, çok boyutlu ve çok kapsamlı bir yapıya sahip olup tarihi bilgilerle dilsel bilgileri bir potada eritip okuyucuya sunmaktadır. Okuyucuya bilgileri sunarken biçim ve içerik açısından anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Açıklayıcı dipnotlarla ve koyu renkle vurgulanan önemli bilgilerle içeriğin anlaşılabilirliği olumlu yönde etkilenmiştir. Eserde, yerli ve yabancı literatür taranmış ve daha önceki çalışmalar derlenmiştir; bu yönüyle eserin tarama ve derleme çalışmasının ürünü olduğu söylenebilir. Çeşitli makale ve kitaplarda dağınık halde bulunan kültür çatışması, dil çatışması ve eğitim çatışması konuları bu eser sayesinde bir çatı altında toplanmaktadır. Bu sayede kitap; tarih, Türk dili ve İngiliz dili alanında yapılacak olan akademik çalışmalar için bir kılavuz niteliğine sahip olmaktadır. Eserde çok sayıda güncel eğitim sorunu ve dil sorunu tartışılmakta ve eğitim sisteminde görülen eksiklikler / yanlışlar eleştirilmektedir. Kitaptaki bu tartışma ve eleştiriler kitaba güncel bir derinlik kazandırmaktadır. Eserdeki bölümler kronolojik bir teknik ile verilmekte ve birbirini tamamlayan, destekleyen niteliktedir. Kitapta kültür çatışması, Türklerin İslamiyet’i kabul ettiği dönemden başlatılmıştır. Aslında Türk toplumundaki dil ve eğitim bakımından kültür çatışmasının; bir yüzünün Türkçe, diğer yüzünün Çince yazıldığı Göktürk Yazıtları’nın dikildiği döneme kadar gittiği söylenebilir. Bu sebeple Prof. Dr. Sinan Bayraktaroğlu’nun bu önemli çalışmasının tamamlanması amacıyla kültür çatışması konusu, “Türklerin İslamiyet’i kabul ettiği dönemden değil de Göktürk döneminden başlatılması” durumu bir başka eserinde ele alınması isteğiyle saygıdeğer Prof. Dr. Sinan Bayraktaroğlu hocamızın dikkatine sunulabilir.

Tanıtımını yaptığımız bu önemli çalışmayı alanyazına kazandıran Prof. Dr. Sinan Bayraktaroğlu’na teşekkür ederiz, dil ve eğitim çalışmalarının devamını beklediğimizi ifade etmek isteriz.

Kaynaklar

Bayraktaroğlu, S. (2023). *Dünden Bugüne Türk Toplumunda Kültür Çatışması: Dil ve Eğitim*. Ankara: Akılçelen Kitapları.

Extended Abstract

In this study, Prof. Dr. Sinan Bayraktaroğlu's work titled Culture Conflict in Turkish Society from Past to Present: Language and Education was examined. In the relevant work, the historical situation of the Turkish language and the Turkish language education system is

presented to the reader. The book includes sections named "Turkish Language and the Acceptance of Islam, Ottoman Period, Republican Period, Language Reform, Turkish Education from Past to Present, Today's Turkish Education, Foreign Language Education, Contemporary Language Education". When we look at the general view of the work, it can be seen that it consists of 409 pages in total. The work begins with a thank you chapter for those who supported the study, followed by Prof. Dr. It touches on Sinan Bayraktaroğlu's background. Work; It consists of an introduction, eight chapters, an afterword, an appendix, a bibliography, and an index. Some tables and diagrams were used in the work to clarify the subject.

The first part of the work is titled "Turkish Language and the Acceptance of Islam" and the beginning of the language conflict between Turkish and Arabic and Persian is discussed. The second part of the work is called the "Ottoman Period". This section consists of nine subheadings and includes four images. The third part of the work is called the "Republican Period". There are three subheadings in this section. Atatürk's Views and Thoughts: Under the title of Modernization; It is stated that imitating Arab, Persian, or European culture is not compatible with Atatürk's idea of modernization (pp. 115-119). In the title of Atatürk's Cultural Personality, it is mentioned that knowledge of French had an impact on the formation of Atatürk's cultural personality (p. 119-122). Under the title of Language, History and Educational Achievements of the Republic; The effects of neighborhood schools providing religious education in Arabic, schools opened after the Tanzimat period, and missionary schools opened by countries such as France, England, America, Russia, and Italy, on the understanding of education in our country are examined. The fourth chapter of the work is titled "Language Reform". There are nine subheadings in this section. In the chapters of the book so far, language and education conflicts have been discussed chronologically within the historical course. In the following chapters (chapters 5, 6, 7, and 8), Prof. Dr. Sinan Bayraktaroğlu reviewed the topics he had covered in his previous works and listed them by the purpose of the book. The fifth chapter of the work is titled "Turkish Education from Past to Today". This section consists of four subheadings. The sixth chapter of the work is called "Today's Turkish Education". There are seven subheadings under this heading. The seventh chapter of the work is called "Foreign Language Education". This section constitutes the largest section of the book both in terms of subject and volume. The eighth chapter, which is the last part of the work, is called "Contemporary Language Education". In this section, the disciplines that fall within the scope of Educational Linguistics (Applied Linguistics) in today's contemporary world are explained. The field of Educational Linguistics, which is necessary for contemporary language education, is ignored by YÖK and such a branch of science does not exist as a department in any university in Turkey. Dr. It is criticized by Sinan Bayraktaroğlu. In the book, under the title of "Last Word", the author of the book summarizes the content of the book and makes evaluations.

As a result, the book we are trying to introduce is; It is the product of a scientist who is respected in the field of Turkish history, language, and literature, and the field of English language and literature. This work in question has a multi-dimensional and comprehensive structure and combines historical information with linguistic information and presents it to the reader. While presenting information to the reader, understandable language was used in terms of form and content. The understandability of the content has been positively affected by explanatory footnotes and important information highlighted in bold. In the work, local and foreign literature was scanned and previous studies were compiled; In this respect, it can be said that the work is the product of scanning and compilation work.

In the book, the cultural conflict started from the period when the Turks accepted Islam. The cultural conflict in Turkish society in terms of language and education; can be said that it dates back to the period when the Göktürk Inscriptions, one side of which was written in Turkish and the other side in Chinese, were erected. For this reason, Prof. Dr. To complete this important work of Sinan Bayraktaroğlu, esteemed Prof. Sinan Bayraktaroğlu requested that the issue of cultural conflict, "starting from the Gokturk period, not from the period when the Turks accepted Islam", would be discussed in another of his works. Dr. It can be brought to the attention of our teacher Sinan Bayraktaroğlu.

